

Թիւրքերի դէմ, այլ և դաժան ընտելան հետ... Թիւրքերը յամառութեամբ պարտաւորուած էին, սակայն մայիսի 22-ին մեր կործանելի յարձակումից յետոյ իսպաիլ-բէյի զօրքերը ցրուցան արմեցիներ լեռնաշղթայից դէպի Լէվոնի հովիտը, իսկ այդտեղից սկսվեց նրանց խուճապային փախուստը տարբեր ուղղութեամբ: Իսպաիլ-բէյի զօրքերը նախընտրեալ ճիւղով, զարգարեց գոյթնաւոր ունեայտուց, նրա թափիփուկները հեղինակ ճողորմութեամբ են լեռնային կամաններով ու կիրճերով դէպի Սեֆորի: Իսպաիլ-բէյի հետ եղած քրեական շահում են իրանց ձգել Շամ-դինանի վրայով հարձակարկելը, յայտնաբերելով ընկնում են մեր զօրքերի ձեռքը, որոնք շարժվել են հարաւային գիւղի մօտից: Հետապնդելով թիւրքերին, մեր զօրքերը մօտեցան Ջուլա-մէրկի շրջանին, նստաբնակները գլխաւոր կէտին, որով և վերջացաւ ցրուցան եղած հաւանականորէն պարտութիւնը:

Մինչև տեղի էին ունենում այդ դէպքերը, մեր թիւրքացի զօրքերը, որ շարժվել էր Մարաշի մօտից, մայիսի 12-ին և 13-ին անցաւ Միւսու-դուարի մօտ Ջաղատ գետը, ցրուցան արաւ քրեական յարձակումներ, մայիսի 15-ին դարձեալ Սուլու-Բուլուք գաղաթը, որ մեր զօրքերի վրա տարեկան կրակում էին: Մայիսի 19-ին զօրքերը ձեռք ձգեց Ուշուլէն, իսկ մայիսի 22-ին—կենտրոնացաւ Ուր-միսլայում: Քիւրդերը և թիւրքերը աւանտը ցրուցան արմեցիներ:

Այդպիսով մայիսի 22-ին մօտ, շնորհիւ զօրքերի եռանդի ու առաջի ջանքերի, մի ամսվայ ընթացքում մենք գրաւեցինք Վանի ընդարձակ շրջանը և մասամբ Սուլու-Բուլուք, ոչնչացրինք իսպաիլ-բէյի միացեալ զօրքերը և քրեական թիւրք կանոնաւոր զօրքերին Վանի և Ուրմիսլայի լճերի միջև բուխող անապատները: Այդ զօրքերը գրաւեցինք թիւրքացի երկրամասը՝ նախկին սահմանի և ձորոյն դետի, Թօրթուլի և Չալիք-Բաքալի լեռնաշղթայի միջև:

Թիւրքերի ձեռնարկած արշաւանքը Արարատականում մեզ այդ շրջանից դուրս հանելու նպատակով վերջի վերջոյ վերջացաւ թիւրքերի այն կանոնաւոր զօրքերի լիակատար պարտութեամբ, որոնք արշաւել էին ձեռնարկել Վանի և Ուրմիսլայի կողմից:

ՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԴԱՐՎԱՆԵԼՈՒՄ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
27 մայիս

ԱՅԼԵՔ. — Միտիւնից հաղորդում են, որ Փոքր-Ասիայի արեւելեան ծովափի ուղիղութեամբ շարունակվում է:

Միտիւնից հաղորդում են. Դաշնակցի նաւատորմը երեկ սկսեց ուղևորական արշաւան արեւելեան ծովափից: Դաշնակցի նաւերը երկու աւերակներ թափեցին զիւրաւոր նպատակով: Դաշնակցի նաւերը բաւականին առաջացել են: Թիւրքացի շարունակվում են կատարել արեւմտեան կողմից: Վերջին շաբաթվայ ընթացքում Բոլորիսլայի վրայ:

Բ Ա Շ Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՊԱՏԵՐԱՐԱՆ ՈՒ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՇԱՀԸ

(Թիւրք. Գործ.)
27 մայիս

Մ Ի Լ Ի Ն Մ Ի Ր Ա	1906 թ.	1907 թ.	1908 թ.	1909 թ.	1910 թ.
Գրական	6,154	5,721	5,222	5,014	4,611
Մանկագրական	7,663	6,792	6,124	5,892	5,403
Փոքրիկ	4,094	3,809	3,560	3,401	3,287

յով անցել են 170 գերմանացի օֆիցեր և զինուոր, որոնք նշանակված են Դաշնակցի համար:

ԹԻՒՐԿԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱՐԱՆ ԾՈՒՐԶԸ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
27 մայիս

ՍՈՒՈՒՆ. — Փոքր-Ասիայի ամբողջ տարածված համաճարակը մեծ թւով գտնւել է տաւառ ժողովրդի և զօրքերից: Մինչև օրս մահացել են 75 բժիշկ:

Ցարգործից տեղեկացում են, որ, Վիս-նիւն լճափի արած մասնութեան հիման վրայ, տարեկան թիւրքացի կաւանաւորեց յոշանց պատրիարքարանի արեւմտեան Ալեքս-վաթը: Պատրիարքարանի Պատրիարքը ուղարկեց յայտնից Բ. Դուսի, որ պատասխանեց, թէ վարդապետը կարանաւորվել է իբրեւ զաւարդ:

Ստոյգ արդիւրից հաղորդում են, որ Նու-նից յետոյ, երբ ստանաց նաւատորմը կտրեց ծովային ճանապարհը, թիւրքերը շտապով երկաթուղի են կառուցանում: Ջոնգուլա-կից—Արարատը քաղաքում փոխադրելու համար:

(Լրագիրներ)

4. Պոստը, ինչպէս հետագիւր են ստացել Սոսկիայի լրագիրները, տեղի են ունեցել լուրջ անկարգութիւններ պատերազմի հակառակորդների նախաձեռնութեամբ: Շատ մարդ վիրաւորված են և սպանված երկու կողմից: Քաղաքում ամբողջ քաղաքական և արեւ հիւսիսային:

4. Պոստը մօտ հիմնել է պալատիկ նիւթերի գործարան, որի մէջ աշխատում են մօտ 1000 գերմանացի:

ՈՒՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱՐԱՆ

(Սեֆ. Թիւրքացի)
27 մայիս

Կաւաւորները գործում են անձնութեամբ: Շատերն օգնութեան են հասել Գ. Բ. Ի. կտրեցին:

Շատերն Վանի նման հերոսական զիւ-մաւորութիւն է ցոյց տուել թիւրք զօրքե-րին մինչև այսօր և օգնութիւն ստանալով՝ մայիսի 11-ին դուրս վանել զարաւոր թըշ-նաւում շրջակայքից:

Մուշի դաշտը աղաւթ է կոտորածից Սա-սունի հետ միասին, որ նոյնպէս զարաւոր ստորակ հայ ժողովրդը իր զինել չէ լինե-լու խնդիրն է դրել անպարգեւ և սուրը ձեռքին դիմադրում է թիւրք խուճանին և թիւրք անկախներին, սպանելով օգնութիւն ուսանական զօրքից և կաւաւորների վաղա-բեց: Նրանք կարող են երկար դիմադրել, եթէ չը զգան փամուռաւոր պահանջները:

Անցեալները շուրջանակից մի քիւրդ զօրքի ինձ մի քանի յայտնութիւններ արեց հայ-թիւրքական յարաբերութիւնների նը-կատմամբ: Այժմ օւրաւորութեամբ արձանա-գրում են, որ նրա ցեղակից շէյխ Զ. Ի. Ի. քրեական միասին գործում է հայ ապս-տամբների հետ Բիթլիսի օւղորդութեամբ:

Բիթլիսի վիլայէթում ոչ մի հայի քիթ չէ արեւմտակից:

Հայը այս անգամ չէ ցաւկացի ոչնչարի դերում: Այդ շրջանը էլ սուլթանի իւ-րադէն կոտորածների անկուս մատին երբ լիմացի է, ոտքի է կանգնել և մինչև այսօր դիմադրում է թիւրքերին:

Վանից և շրջակայք փախուստի դիմած

Թիւրք վաղորդ դէպի Բիթլիս՝ այժմ կը-ւում են ապստամբ հայերի և քրեական դէմ: Առ այժմ յաղթող հայերն են. ան-հրաժեշտ է նրանց օգնութեան համար: Վա-նի կամաւորների վաղորդ երկի շուտով նրանց կը համենա Դաշնակցի յետոյ օգնու-թեան ձեռք կարկանդակ Դաշնակցի շատ զիւրքին էլ ապա աշխույժ դէպի անկախ-րի երկիրը: Ջէյթանի շրջանը, պատմական Կիլիկիան մի ուժգին թափ կը, և Ջէյթանի մարտիկները՝ Ալեքսանդրեայի օգնութիւն ստանալու փոխարէն՝ կարող են յաւան հիւ-սիսել:

Նրանք ուժեղ կերպով մինչև այսօր դի-մադրում են:

Արաւայի շրջանում հիմնադրուել կործան-վել են 27 հայկական գիւղեր իրանց բնա-կիւններով, իսկ քրեական փախուստի են դի-մել դէպի Էրզրումի մօտեցող Այնպէս որ թուրք քրեական գիւղերը դատարի են ու ամայի:

Վանի շրջակայքի գիւղացիներն արդէն վերադարձել են իրանց գիւղերը, ինչպէս և Լիւն և Կոտուց կղզիներում ապաստանած մօտ 12,000 հայերը:

Իմ կարծիքով՝ Երզրումի դաշտի կործան-ված հայ գիւղերի կենդանի մնացած գիւ-ղացիները այժմ վանից պիտի արեւմտեան իրանց շրջանի դատարկված գիւղերը, որ կազմեն Կըլի-Դիլայի հետ էտապ, աշակ-ցեղա ուսանական զօրքերի առաջնադասը:

Բայազետի և Կարաքիլիսի հովիտները:

Իտալիայի միջամտութեամբ մեծ պատե-րազմին անասելի օգնութեան է մացել ինչպէս ուսու զօրքերի, այնպէս և տանված թիւրքահայերի շարքերում: Մինչև անգամ, վանից մի հայ հաւատացած է, որ այս անգամ Իտալիան կաշակցի Կիլիկիայի ան-կախութեան, միայն թէ դէյթանցից կարո-ղանայ յաղթել հայերին:

28. Երբ միացեալ պետութիւնները այժմ կաւում են գերմանական բռնութեան դէմ և խոտանում մանր ապստամբութիւնները կանաւ: Ինչպէս Կիլիկիան այդ չը պիտի ըս-տանայ, քանի որ նա իր ինքնաւարտութե-անքում ոչ մի պետութեան շահին հակադէր չէ—առում է իրաւակիցը:

Սա այս բանը առաջին թիւրքահայից չէ որ լուսն են համարեա ամենքն էլ այդ դաշնակցի են իրաւացի:

Արգար Պապազա

Արգար Պապազա

ՀԱՍՏԱԹՈՂԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱՐԱՆ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
27 մայիս

ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ. — Պաշտօնական Գերագոյն Զօրքարմանատարի շտաբի կողմից:

Շաբաթի շրջանում մայիսի 25-ին և 26-ին կործանող շարունակեցին Կո-վէնի ուղղութեամբ, Նէմանի և դէպի Վերմորոյօ գիւղի երկաթուղու միջև, թիւրք մի քանի անգամ շարունակեցին և Կո-լայօ-Բուլուքի անտառներում:

Դաշնակցի վրա թշնամու յարձակում-ները Գորաբեքի վերջին քաղաքա-կաւում մայիսի 26-ին և գիւղերը մենք աղողութեամբ վանեցին, գերելով մօտ 300 զինուոր և 10 օֆիցեր ու ձեռք ձգելով 5 զինվորացի: Դաշնակցի ձախ արիւմ ժողովրդի մօտ գետն անցած թշնամու խոշոր ոյժերի հետ կռիւ-ր շարունակվում է:

Հրատարակում են, որ Գերմանիան Մեծ-Բրիտանիայից ստանում է իր հում նիւթի և իրաւազօրքարմանի իրերի նշանակալից մասը, որոնք անհրաժեշտ են նրա արդե-նաբերութեան շատ ճիւղերի համար: Կում-նիւթերի մի մասը, որ մատակարարում է Անգլիան Գերմանիային, արտադրվում է անգլոփրանկան երկրներում, իսկ միւս մասը իրա Անգլիայի մէջ (Մարքեթ. «Mir. քաւ. և քաւ. քաւ.», հր. 17):

Գերմանիան մինչև 1860-ական թւական-ները ընդհանրապէս այլ դր էր կատա-րում Անգլիայի վերաբերմամբ. նա մասա-կարում էր Անգլիային դիւրանաւորութեա-կան արդեւները, փոխարէնը ստանալով Անգլիայից զօրքարմանական ապրանքներ: Երբ 1828 թւականին 1855 թւականին Գերմանիայից մնացել Գեր-մանիայի հետ միասին Անգլիա՝ 646,000 կվարտերից բաժնացաւ մինչև 1,063,000 կվարտերի, երբ արդէ ջորքի ներմուծը Անգլիան 1828 թ. 1,355,000 կվարտերի էր հասնում, իսկ 1855 թ. 4,700,000 կվար-տերը (Մարքեթ, Ibid., հր. 99): Երբ 1828 թ. Անգլիայի զօրքարման գործիչ Վ. Ե. ստացվում էր Գերմանիայից, իսկ 1855 թ. մայիսի 1-ի մասն էր կազմում Գերմանիայի մատակարարումը 2 կտոր քարման է այն փառքը, որ մեր ժամանակի հայադատիկի գլխաւոր մատակարարները Ռուսաստանը, Ամերիկան 1828 թ. անգլիական հայի շու-կայում, Գերմանիայի հետ համեմատեա-կանը դր էին խաղաւ. այդ թւականին Ռուսաստանը Անգլիա է արտահանում 198,000 կվարտեր ցորենի, իսկ Միացեալ Պետութիւնները 104,000 կվարտեր: 1845 թւականին Ռուսական և ամերիկական ար-տահանութիւնը ընկնում է. առաջինը մինչև 110,000 կվ., երկրորդը մինչև 88,000 կվ., և այդ այն ժամանակ էր, երբ գերմանական

Մայիսի 25-ին Սե-ծովի նաւատոր-մը ուղևորեց Զոնգուլալը և Կո-լուս, որ կործանվեցին քաղաքում իսկ համար կառուցված շինութիւնները և շրտուղիցին քաղաքում բռնող թիւրքական 2 շոգեմուս:

ԳԵՐՄԱՆ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱՐԱՆ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
27 մայիս

ՊԱՐԻՉ. — Պաշտօնական հաղորդագրու-թիւն:

Նօտը-Դաւ դէ-Լորէ շրջանում այսօր տաք թիւրքացիներ կռիւ էր Մեր հետ-րան գնդերը առաջացան: Կարեւորագու-մը զօրքերը վանեցին թշնամու հակադա-կումը և նոր աղօղութիւններ ձեռք բերե-ւ: Արաւի մօտ մենք շարունակեցինք մեր ա-ռաջնադասը և արեւմտեան ուղղութեամբ ձեռք ձգեցինք 1200 մետր տարածութիւն: Երբ հիւսիսային կողմում թշնամին երեկ ուժեղ ուղևորութեան ենթարկեց մեր խաճ խաւանները: մեր թիւրքացիները եռանդով պատասխանում էին:

Բէլգիական զինուոր բռնակը տեղեկաց-նում է:

Մայիսի 24-ի գիւղերում թշնամին անընդհատ ուղևորվում է ամբողջ զօրա-կաւում:

ԱՄՍՏՐՈ-ԻՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱՐԱՆ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
27 մայիս

ՀՈՒՍ. — Պաշտօնական հաղորդում է:

Առաւօտեան թշնամու մի աւերակա-ն երկաց վանեցին վրա և նստեց մի քանի ուսմը, որոնք թիւթի փառեցին մի քանի մասնաւոր շէջերը: Մի կին թիւթի վրաւորեց ձեռքից և մի գե-նատի աղջիկ դրեց: Մի քանի ուսմը նեղակցին նաև ծովափի ուրիշ կետե-րում, որ վրաւորեցին մի քանի հողի և եղաւ նիւթական անշահ մնաց:

Դ Ո Վ Ի Վ Ր Ա

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
27 մայիս

ԼՈՒԴՈՒ. — Գերմանական մի սուզանա-ւորանական ծովում շրտուղեց նորվեգիա-կան ճծուղանքը շոգեմուս: Նաւատարինն աղաւթի են:

ՀԱՍՏԱԹՈՂԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱՐԱՆ ԾՈՒՐԶԸ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
27 մայիս

ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ. — Տըված են շարաններն ու Գեորգի 3-րդ աստիճանի՝ Կովկասի զօրքերի հրամանատար գնդաւոր Կալի-տանին ու Գեորգի 4-րդ աստիճանի՝ Կովկա-սեան զօրքերի հրամանատար գնդաւոր Իսաումիրին, Գեորգի Թաւր՝ Թաւրաւորութեան զօրքարմանի հրամանատար գնդաւոր Պրե-կալիկին ու Գեորգի 4-րդ աստիճանի շարանների Կովկասեան հրապարակը դիւ-րայի պետ գնդաւոր Գաբաշվին և այլն:

ՊԱՐԻՉ. — Մայիսի գնդաւոր-շտաբի պետ նշանակվեց փոխ-ծովաւոր Ֆոկե-յէ Ժոն-նիէրը:

Գնդաւոր Բուրժուան նշանակվեց զինա-րական միւնիստրի օգնականի գործակից:

Ներմուծը Անգլիա բաժնացաւ մինչև 902,000 կվ. 1855 թ. առաւօտեան ներմուծը Անգ-լիա հաւասարեց 602,000 կվ., իսկ ամե-րիկական 1,064,000 կվ.: Այսպիսով մենք տեսնում ենք, որ Գերմանիան մինչև 1860-ական թւականները մի այնպիսի գիւ-ղատնտեսական երկիր էր Եւրոպայում, ինչ-պէս ներկայացնում է Ռուսաստանը մի-չև վերջին փառանքները Սակայն Գեր-մանիան, շնորհիւ իր բնական առաւելու-թիւնների և առանձնակի աշխարհագրական դիրքի ու որոշ սոցիալական ու կուլտու-րական պայմանների, կարողացաւ զարգաց-նել իր արդեւաբերութիւնը. 1851—1870 թւականները ընթացքում գնաւորան ձեռ-նարկութիւնները միջ աղաւթում կապի-րանքներ հետեւող կերպով էին բաշխվում. 2250 միլիւն մարկ կապիտալը բաժնետո-րական ընդհանրութիւններում 275 միլիւն մարկ էր տեղաւորված, իսկ 12% ընտա-րիկանութեանը մեծ խմբին հանդիսաց-նում էր ամբողջ ընդհանուր արտադրու-մանը ծախվել էր բանկերի, երկաթուղի-ների և ապարդարական ընդհանրութիւնների վրա (Մալ. «ՅՈՒՆ. քաւ. քաւ.», հր. 10): Երբ միլիոն զօրքարման էր մեզ մօտ մինչև 1890 թւականները, բանկերը, ապարդա-րական ընդհանրութիւնները և արտադրու-մանի ձեռնարկութիւնները կաւում էին ընդհանուր կապիտալի 34,4% ըս միա-նգամայն հակառակ երեւոթ է պետութիւն-ների ամենաանհիւս անհիւս, որովհե-տեւ ըստ ստորագրու ղեկավարութեանը թիւթի անհրաժեշտ է նախապէս կապիտալ-այի վարկային հաստատութիւններն ու հա-կարգութեան ընդհանուր վերջինը: Վերջինը շարունակ Գերմանիայում հաստատութիւններն 1890 թւականները բանկեր 838 միլիւն մարկ կապիտալով (Մալ., Ibid., հր. 125): Գերմանական արդեւաբերութեան բաժնացումը մինչև Ֆրանս պոլուական

ՕԴԵՍՍԱ. — Մամուլականների գերագու-նաւորութեանը թաղերին ՎՄԵՐԻԷՅ յաճախելի վրա ապաւով գտնվում է 45 դիւղի: ՎՄԵՐԻԷՅՈՒ. — Բրայան հաճախական տուեց, որը ընդհանուր Կիւսից: ԱՅԼԵՔ. — Թագաւորի առջնական դու-թիւնը շարունակում է լուսնաւ:

ՍՈՒՈՒՆ. — Բիթլիսի քրեականները դի-մեց աղաւթաւորութեանը, առաւելելով զօր-ը լինել սրճարաններում և հիւրանոցներում պատրաստական գործերի մասին խօսելու ժամանակ:

Պաշտօնական լուսնագրում բոլոր կուսակ-ցութիւնների անունից առաւելութիւն է ներկայացված՝ հրապարակել մի օրէնք, որի համաձայն Պաշտօնայի բոլոր այն աշակերտ-ներին, որոնք կը կամենան մասնիկ զօրքերի մէջ, պէտք է վկայականներ տրվին առանց աւարտական քննութեան:

ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ. — Առաւել ու արդեւաբե-րութեան միւնիստրը Գերագոյն Զօրաւոր-մանատարի թղթաւորութեանը կարգաւորել է, որպէսզի զինով շաքար հարաւարեման երկաթուղիները շրջանի կայարաններում վաճառվի 6 ր. 35 կոպէկից ոչ աւելի՝ պու-րէ:

Պ Ա Ր Ս Վ Ա Ս Ս Ա Ն ՈՒ Մ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
27 մայիս

ՍՊԱՆԱ. — 4 գերմանացի զինված Հիւս-ւորների օւղկցութեամբ մին

